

## MÕRVAPÄEV

Jari lahkus reedel kontorist juba enne nelja, käis alkoholipoest läbi ja tal oli toit juba valmis, kui Maria mitu tundi hiljem koju laekus.

„Kui hea lõhn.“ Naine andis Jari põsele kiire musi. Ta nägi umbes sama kurnatud välja nagu pärast eilset padelimängu. „Kas ma jõuan duši all käia?“

„Ikka.“

Kui ta natukese aja pärast märgade juustega tagasi tuli, tundis ta ennast lödvestunumalt. Ta tõstis loomuliku naeratuse saatel oma veiniklaasi. „Ma pean järgmisel nädalavahetusel Brüsselisse sõitma. Amatööridest belglased on jälle mingi käki kokku keeranud.“

„Järgmisel nädalavahetusel?“

„Kurat küll.“ Nüüd tuli Marial endal ka meelde. „Kas sa pidid siis Västergötlandi sõitma?“

Jari noogutas põgusalt. Viimastel sügistel oli ta mõne kolleegiga jahil käinud. Alguses oli ta jahiloa teinud selleks, et mitte seltskondlikust koosviibimisest ilma jääda, aga peagi oli ta väljakutse, võistlusmomendi enda küttesse langenud ja nüüdsel ajal pühendus ta iga-aastasele jahile jäägitult.

„Aga tüdrukud saavad hakkama,“ ütles Maria. „Nad ei ole enam väikesed.“

Jari neelatas ja luges kolmeni. Just selle pärast ta muretseski: et nad polnud enam väikesed. Kümme aastat tagasi võisid nad Mariaga vähimagi mureta ümber maakera tööreisidel käia, aga hilisteismelisi tüdrukuid ei saanud jätta vanaema või tädri või mõne teise lapsehoidja hoolde. Nüüd oodati, et nad on iseseisvad ja võivad üksi kodus olla, Jari suhtus sellesse aga kõhklusega, kuna mäletas enda otsustusvõimet selles vanuses. Või õigemini selle puudumist.

„Kas panen Sixtenile ka taldriku?“ küsis ta, enne kui nõud lauale kandis.

„Ma ei usu,“ vastas Maria. „Ta pidi kodus magama. Neil on homme tähtis võõrsilmäng U21-koondisega.“

Viimastel aastatel oli Isabella poiss-sõbrast saanud nagu pere-liige. Ta elas kahe tänava kaugusel, kuid veetis rohkem aega nende juures kui kodus.

„Mulle ei pea ka taldrikut panema,“ hõikas Isabella, kes istus esikupingil, Converse'id käes. „Ma süüa Sixteni juures.“

Vaevalt jõudis ta uksest välja minna, kui ka Amanda trepist alla jooksis. „Ma ka ei süü.“

„Nalja teed või?“ küsis Jari.

Maria heitis talle pilgu. „Nii tähtis see ka ju pole.“

„Ei, ei.“ Teisalt ei olnud ka Maria see, kes oli äsja veetnud tund aega, valmistades kuumaõhufritüüris köögivilju ja tehes kastet.

Jari oli üle kümne aasta olnud jalgpallimeeskonna kapten. Projektijuhi roll oli tal loomuses, treenerid nimetasid teda sündinud liidriks. Selle ülesande oli ta peres rohkem või vähem teadlikult enda õlule võtnud. Jari oli see, kes ostis poest nädala toidukraami ja tegi süüa, kes maksis arved, planeeris reise, kutsus koju sõpru ja leppis kokku olenguid ja pidustusi.

„Ma õõbin Millani juures,“ ütles Amanda ja surus kotti paksu kampsuni. „Ema ütles, et võin minna.“

„Muidugi, muidugi.“ Nagu ikka, oli Jari kaotanud eile pärast padelimängu lahingu Mariaga.

Tegelikult ei saanud ta aru, miks Amanda pidi sõprade juures õõbima, kui nad lasid tal nagunii pooled ööd ringi joosta. Maria arvates oli ta paranoiline, aga Jari pidas ennast realistiks: kõik teismelised varjavad oma vanemate eest asju.

„Helista, kui midagi on.“ Maria embas esikus Amandat.

„Kuule!“ Jari vaatas oma nooremale tütrele lepitust otsides otsa. „Kalli?“

Amanda naeratas ja tõusis kikivarvule. Ta pehme põsk puudutas Jari oma.

„Ma armastan sind,“ ütles Jari. Ta pidi proovima vähem muretseda.

„Mina sind ka, issi.“

Polnud midagi maagilisemat kui vaadata oma lapsele silma, kuigi teadmises, et iga silmapilguga jääb koosveedetav aeg lühemaks, oli midagi sügavalt piinarikast. Näha oma last kasvamas oli nagu aeglane hüvastijätt.

Amanda lõhn oli veel Jari ninasõõrmeis, kui tumedad juuksed lehvisid ja tüdruk tõmbas ukse enda järel kinni. Jari üle langes raske tühjusetunne. Seda väikest tüdrukut, kes kunagi lebas pambuna Jari süles, kes tegi diivanil kukerpalle ja ehitas aia ümber kepp-hobuserajaks, ei olnud enam.

Ta jäi suletud ukse ette seisma, kõhus nüri tuige. Ta mõtles loole, mille Amanda talle rääkis, kui ta oli küsinud, kas tema ja Niko Palevski vahel on kõik läbi. Loole tüdrukust, kes võttis endalt elu. Jari ei teadnud, kuidas ta oleks pidanud reageerima, mida ütleva. Nüüd ta kahetses, et polnud rohkem küsinud.

Veerand üksteist lõppes Sashol ja Lindal Ica toidupoes õhtune vahetus.

„Tule nüüd,“ ütles Linda ja tegi ratta lukust lahti. „Ma saatsin Nikole veidi aja eest sõnumi, aga ta pole vastanud.“

Nende teismeline poeg plaanis sõbraga mänguõhtut ja vanemad olid andnud talle selleks loa, kuigi tavalistel tingimustel: ei mingit mokatubakat ega veipi, absoluutselt mitte mingit alkoholi ja muusika madalal helitugevusel.

„Miks ta ei vasta?“ Linda väntas piki rannikut minema.

„Nad ju mängivad,“ ütles Sasho ja läks talle järele. „Kas tunned?“ Ta lasi leistungist lahti, et käed välja sirutada. „Tuult ei ole.“

Nad olid peagi kakskümmend aastat sõitnud üheskoos mööda seda teed tööle Ica Maxisse Trelleborgi läänepoolse rannajoone ääres ja tagasi. Tasuta trenn ja värske õhk. Auto jätsid nad tõeliselt halva ilma puhuks, mis Trelleborgi mõõdupuu järgi tähendas tormi Beauforti tuulekiiruse skaalal mõõdetuna või küljelt sadavat vihma, mille piisad on suured nagu mardikad.

„Kodus on ju ainult Niko ja Teo?“ küsis Sasho. „Mis seal ikka juhtuda saab?“

Nagu tavaliselt reageeris Linda sellele teadmisele nagu tõeline projektijuht. Tema valmistas lõunasöögi, saatis pitsa jaoks raha ja hoolitses kogu suhtluse eest.

„Mul on nii hea meel, et tal on veel Teo,“ ütles Linda.

Sasho ei võinud muud kui nõustuda. Pikka aega ei olnud Nikol aega kellegi muu kui tüdruksõbra Amanda jaoks ja sellest ajast saati, kui nende suhe eelmisel kevadel lõppes, polnud nad näinud ühegi sõbra varjugi.

Nad möödusid mõnest kaugsõidujuhist, kes seisid teeservas, suitsetasid ja naersid. Taeva all veeresid lained aeglaselt rannakivide poole. Adru hapus lõhnas oli midagi värskendavat. Mõne arvates

oli see kohutav hais, linna häbiplekk. Sasho lapsepõlvest saati oldi arutatud erinevaid meetodeid, kuidas sellest lahti saada. Oli tehtud mõningaid katseid, aga see lõhn oli imbunud linna hinge. Sasho peaaegu ei tundnudki seda enam. Lõhn polnud ei midagi rohkemat ega vähemat kui seosed, ja Sasho jaoks oli sel kodu lõhn.

Ta jätkas väntamist, kuni jalad muutusid piimhappesest raskeks. Trelleborg oli pikaks venitatud linn. Piki Rootsi kõige lõunapoolsemat rannikut ulatus see Stavstensuddest ja golfklubist läänes Dalabadeti ja Gislövi rannaniiduni idas. Kusagil kesklinnas jooksis nähtamatu, kuid tähtis lääne ja ida eraldusjoon.

Linda oli sündinud ja kasvanud idas nagu ka tema vanemad ja nende vanemad. Kui nad hakkasid Sashoga uue millenniumi alguses maja otsima, oli Linda jaoks mõeldamatu minna elama mõnda teise linnaossa.

„Ma ei saa aru,“ ütles Sasho, kui Linda oli juba sajanat korda keeldunud mõnda maja vaatama minemast pelgalt seetõttu, et see asus läänes. „Me ei ela Los Angeleses. Linna ühest otsast teise sõidab rattaga veerand tunniga.“

„Nüüd sa küll liialdad. Kuidas sa saad sellesse nii kergelt suhtuda? Ma koliksin pigem Stockholmi kui elaksin läänes. Korra idas, alati idas,“ vastas Linda ja kehtitas õlgu.

Mõni arvas, et ida on viletsam, räpasem, rohkem tööliklassi elupaik. Need vähesed miljoniprogrammi piirkonnad, mis Trelleborgi ehitati, asusid seal. Seal räägiti rohkem keeli ja ööseks keerati ukсед lukku. Aga idas olid ka munakivitänavad ja ilusad vanad majad käsipumbaga kaevude ja tsingist piimanõudega. Meri ühe ja rapsipõld teise nurga taga.

Sasho ei saanud ikkagi aru, mis mõtet on jagada väike Trelleborg idaks ja lääneks. Ta ise oleks kõige parema meelega ostnud midagi Malmöst või Helsingborgist, aga Linda jaoks oli mõeldamatu lapsepõlvelinnast lahkuda.

Lõpuks otsustasid nad ühekorruselise, keldriga maja kasuks Färgaregatani tänaval Ida-Trelleborgis, kummivabrikule nii lähedal, et kui tuul oli sealtpoolt, võis aias tunda nõrka petrooleumi- ja väävlilõhna. Veel üks odöör, mida Sasho mitte ainult ei talunud, vaid mis talle isegi meeldis.

Nimelt poleks teda ilma kummivabrikuta olemas olnud.

Ta vanemad kasvasid üles kahel pool Baba mäge toonase Jugoslaavia lõunaosas, millest hiljem sai Makedoonia ja Põhja-Makedoonia. Kuuekümnendate keskel värvati ta vanemad teineteise olemasolust teadmata töölisteks kummivabrikusse kahe tuhande kilomeetri kaugusel asuvasse riiki, mille kohta nad ei teadnud midagi. Kumbki neist polnud veel kakskümmendki. Kavas oli, et nad jäävad aastaks. Sasho isa jäi kuni oma surmani ja ema Vaska oli ikka veel seal.

Emal Borggärdenis asuvast korterist mööda sõites tõstis Sasho nagu ikka lehvitamiseks käe, kuigi magamistoa kardinad olid ees ja ema arvatavasti magas.

Färgaregatanu maja ees hüppas ta ratta seljast maha ja juhtis selle üle kõnniteeserva. Keldris põlesid ikka veel tuled.

„Kas arvad, et Teo on veel siin?“ küsis Sasho.

Poisi elektritõukeratast ei olnud sissesõiduteel.

„Ei paista küll.“

Sasho vaatas kella – varsti pool üksteist. Niko polnud kindlasti mingi öökull. Ta ei jõlkunud väljas, käis harva pidudel või diskol. Kaks nädalat tagasi alustas ta linna ainsas gümnaasiumis loodusteaduste kallakuga kümnendas klassis. Ta oli ambitsioonikas ja tulemustele orienteeritud, kulutas koolile ääretult palju aega. Mõnikord imestas Sasho, kas nad ikka on sugulased.

Kui ta oli rattad kuuri pannud, tegi Linda välisukse lukust lahti. Keldrist kostsid kaunite lainetena elegantsed vulisevad klaverihelid.

„Chopin,“ tõdes Linda.

Sasho kehtas õlgu. Ta oli rohkem Metallica kui klassikalise klaverimuusika austaja.

Nad läksid koos trepist alla. Viimastel aastatel oli Niko maganud keldris ja kaminasaal oli muudetud teismelise koopaks, kus oli nahkdiivan, viiekümne kahe tolline teler, arvuti ja mängukonsool.

Nüüd istus nende pooleldi täiskasvanud poeg klaveri ees toolil, selg sirge ja sõrmed sulgkergete baleriinijalgadena üle klahvide lendamas. Linda seisatas alumisel trepiastmel, pööras ringi ja naeratas laialt. Siis lõpetas Niko poole takti pealt.

„Nii ilus,“ ütles Linda, kui poiss püsti tõusis.

Niko oli lühike ja kompaktne, tal olid tugevad reied ja sääremarjad, laiad õlad ja lihaselised õlavarred. Oma poega vaadates tundis Sasho, nagu seisaks peegli ees, mis on otseühenduses üheksakümnendatega.

„Kas kõik on hästi läinud?“ küsis Linda.

„Mm.“

„Kui kauaks Teo jäi?“

Ta hakkas läbi kaminasaali minema, kui jäi magamistoa ees järsult seisma. Sasho läks kohe ta selja taha.

„Tere!“ Voodiserval istus Amanda.

Sasho ei uskunud peaaegu oma silmi, ent toibus kiiresti. „Tore sind jälle näha.“

Lindal oli raskem oma üllatust varjata. „Või nii?“

Kui Sasho trepist tagasi üles läks, surus ta käe taskupõhjas rusikasse. Tal oli häbi. Ta ei tahtnud niimoodi tunda. Tal oleks pidanud Niko pärast hea meel olema.

## AASTA ENNE MÕRVA

Stortorgeti väljakul lõhnas popkorni ja higi järele, karussellid kriiksusid ja bass tümpsus. Amanda pidi Millanile kõrva karjuma, et too teda kuuleks. „Vaata sinna!“

Poiss seisis Tuulekeerise karusselli sabas, jalas kenad hallid ülikonnapäüksid ja pruunid seemisnahast kingad, hoopis teistsugune kui kõik igavad poisid koolis.

„Ma pole teda kunagi varem näinud,“ ütles Millan. „Ta ei saa siit pärit olla.“

Trelleborg oli ikkagi piisavalt väike, et olla kursis kõigiga, kes endast midagi kujutasid.

„Tule,“ ütles Amanda ja vedas Millanit Tuulekeerise poole, kus metallikvärvi vagunid hirmsa kiirusega ringi pöörlesid.

Sõõrikuputka ees seisis Kevin ja poistekamp, kes lõpetasid kevadel üheksanda. Amanda pööras näo ära ja proovis neist mööda lipsata – aga juba oli liiga hilja.

„Millal me keppi teeme, Amanda?“ hüüdis Kevin.

Amanda pööras ringi, keskmine sõrm püsti. „Kui su türa on mu sõrmest pikemaks kasvanud.“

Millan naeris hüsteeriliselt ja poisid patsutasid Kevinit seljale. Amanda hoidis fassaadi, ent sisimas pudenes ta valust kildudeks.

Palmifestival oli suve viimane ohe. Sügisveerand oli juba alanud, kuid väljas oli ikka veel kakskümmend viis kraadi. Amanda ja Millan olid otsustanud, et sellest tuleb legendaarne nädalavahetus.

Nad jõudsid Tuulekeeriseni samal ajal, kui järjekorras viimased tormasid terastrepist üles, et endale vaba vagun hõivata.

„Me tahame ka kaasa sõita,“ ütles Amanda habemikule tivoli-töötajale, kes neil nina ees keti kinni pani.

„Hiljaks jäite.“ Mees ei heitnud neile pilkugi.

„Please.“ Amanda kummardus sügavale ette, nii et habemikul ei saanud tema dekoltee märkamata jääda. Amanda osutas



roosalt läikivale vagunile, kus ülikonnapäikstega kutt oma sõbra kõrval istus. „Seal on kaks kohta.“

Hetkegi kõhklemata haaras ta külmast metallist ja tõmbas keti lahti. Kui karussellioperaator vastu vaidles, volksutas Amanda ripsmeid ja libistas sõrmeotstega üle ta higise T-särgi rinnaesise. „*Please, please, please.*“

Viis sekundit hiljem pressis ta ennast roosasse vagunisse kena kuti kõrvale.

Jari ja Maria olid ka festivalil, kuigi Jari – nagu enamik ta eakaaslast – nimetas seda endiselt miiklilaadaks. Nad olid söönud ühe putka juures praetud heeringat ja tungelnud veidi aega müügilaudade vahel, kus müüdi hundipiltidega särke, lagritsanoõre ja põdravorsti. Nüüd istusid nad täistuubitud õlletelgis, kummalgi loksuv plasttops käes, samas kui kohalik kaveribänd mängis liiga madalale häälestatud kitarridel lugu „Var ska vi sova i natt?“.

„Tuleta mulle uuesti meelde. Miks me siin käime?“ karjus Jari üle laua. Ta arvas mäletavat end sama küsimust esitamas juba eelmisel aastal.

Maria ei vaadanud talle otsa. Ta skaneeris süstemaatiliselt läbi ühe laua teise järel, noogutas, naeratas ja lehvitas.

„Inimesi on lahe vaadata,“ vastas ta.

Jaril oli raske selle veetlusest aru saada. Juua üks pilsner ja süüa heeringat käis ju küll, aga istuda ja inimesi vahtida? Kindlasti oli see teistmoodi Maria jaoks, kes polnud siin üles kasvanud. Ta ei pidanud kunagi muretsema, et vahib äkitselt silma mõnele minevikukummitusele.

Ühes ja samas väikelinnas sündimisel, kasvamisel ja sinna elama jäämisel oli muidugi see puudus, et oli inimesi, kes tegid samamoodi. Ja Trelleborgi-sarnases linnas, kus oli umbes kolmkümmend tuhat elanikku, oli olemas suur risk, et inimesed, kellega su tee on kunagi ristunud, ilmuvad jälle välja. Keegi, keda sai algklassides kiusatud, kellele sai lõuga antud või kellega magatud.

Jari valas viimase õllelonksu kõrist alla ja pühkis suu ümbert vahtu, kui trummar tõstis oma pulgad õhku ja alustas loo

„Inget stoppar oss nu“ eelmängu. Tantsupõrand täitus inimes-  
tega, õllekraanid olid juba soojad ja sumbunud telgis oli üha  
raskem hingata.

„Kas teeme laadal ühe tiiru, enne kui ratastega koju sõidame?“  
küsis Jari.

Maria heitis talle tavapärase pilgu.

„Mis on?“ Ta kehtas solvunult õlgu. „Ma ei mõtle, et  
luuraksime kellegi järele.“

„Okei,“ vastas Maria skeptiliselt. „Sa tahad lihtsalt karusselle  
vaadata?“

„Midagi sellist jah.“

Mariast oli tobe süüdistada Jarit selles, et ta ei usaldanud  
Amdandat. Tüdruk oli teismeline, rohkem metsik kui taltsas,  
ja mõtles tagajärgedele sama palju kui narkouimas Jack Russell.

Isabellaga oli kõik nii lihtne olnud. Ta oli vastutustundlik  
ja arukas. Tal oli ta jalgpall ja Sixten ja ta elas enam-vähem  
pensionärielu, samas kui teised samavanused katsetasid piire ja  
proovisid uimasteid ning olid üleüldiselt seksuaalselt aktiivsed.  
Tema pärast polnud Jari kunagi muretsenud. Amandaga oli aga  
lugu hoopis teine.

„Me peame nagunii tänavale minema, kui tahame taksot leida,“  
lausus Jari ja tõusis püsti, tagumik puupingil istumisest hell.

Maria heitis koti üle õla ja siis laveerisid nad läbi telgi higiste  
kehade, lahtinööbitud särkide ja vahutavaid õlletopse hoidvate käte  
vahelt väljapääsu poole. Telgi ees pargis langesid hämarikuvarjud  
puude vahele. Tivolis vilkusid tuled ja mängis lõbus muusika.

Jari pani käe ümber Maria. Nad seisisid vaikides ja heitsid  
pilgu väljakule, kus vaateratta korvid kägisesid, aeglustasid käiku  
ja kiikusid mõned korrad edasi-tagasi, enne kui liikumatult  
rippuma jäid.

Vaateratta kõige kõrgemas korvis kummardus Amanda üle  
serva ja vilistas valjult. All maa peal pöörasid mõned oivikud  
pilgud ülespoole.

„Kas te tohite nii hilja väljas olla?“ hüüdis Amanda. „Lastesaated  
saavad varsti läbi!“

„Istu maha!“ käskis Millan, ise näost lubivalge. Ta vihkas kõrgusi, ent ei julgenud protestida, kui kaks kutti Tuulekeerisest ka kaasa tulid.

„Selle nimi peaks olema Chicago ratas,“ ütles ülikonnapäikstes kutt, kes ütles oma nimeks olevat Niko.

„Kas see pole pärit Pariisist?“ küsis Amanda.

„Ei. Chicagost.“ Niko paistis teadvat, millest räägib. „Selle leiutas mees nimega Ferris. Sellepärast ongi selle nimi inglise keeles Ferris Wheel.“

„Nii et rootslased kuulsid valesti?“ naeris Amanda. „Kui piinlik!“

Ta nihutas ennast poisile nii lähedale, et nende põlved riivasid üksteist. Korv kõikus ja ratas hakkas jälle pöörlema. Kõhus tõmbus õõnsaks, tunne liikus jalgade vahelt allapoole. Nad laskusid aeglaselt maapinna poole.

„Miks teid pole kunagi varem näha olnud?“ Amanda vahtis intensiivselt nätsu närivale Nikole otsa.

„Küllap oled otsinud valest kohast.“

Ta kõlas superülbena. Siis vaatas ta tüdrukule otse silma, kuni ta üleemeelik enesekindlus lõi vankuma ja temas pulbitses naer.

Tüüpiline Amanda-kutt. Täpselt selline, kellega ta oli lubanud, et ei tee enam kunagi tegemist.

„*Fuck*, Amanda!“ Millan tõusis püsti ja osutas sõrmega. „Su isa ja ema!“

„Nalja teed või?“ All maapinnal möödusid ta vanemad käsi-käes keset väljakut seisvast suurest meremaopurskkaevust. „Tüüpiline isa.“

Ta ema oli alati asju suhteliselt vabalt võtnud. Kui ta klassikaaslastele oli peale sunnitud tuhat reeglit, oli Amanda tundnud, et ema usaldab teda täielikult. Aga Jari oli alati olnud üks kanaisa.

„Küllap käisid nad lihtsalt õlletelgis,“ ütles Niko.

Amanda põrnitses talle ärritunult otsa. „Sa ei tunne mu isa.“ Ta vajus veidi sügavamale gondlisse, et teda ei märgataks. „Isabellale ei teeks ta kunagi niimoodi.“

„Tema õde,“ selgitas Millan poistele. „Ta on läbi ja lõhki viieline.“

„Välja arvatud matemaatikas,“ parandas Amanda.

Vanemad peatusid autoraja juures. Isa vaatas ringi vilkuvate masinate keskel, kus võis visata palle korvi või lüüa rusikaga poksipalli. Ta näol oli selge mure. Miks ta ei võinud lihtsalt vabalt võtta?

Kui nad korvist välja tulid, olid vanemad kadunud. Amanda tundis kuklas Niko hingeõhku ja diskreetset puudutust nimmel. Üle naha jooksis tuttav surin. Muusika muutus kõrvus kaugeks kõminaks, rasked bassilöögid segunesid ta enda südametuksetega.

Nad pressisid ennast ühe klõbiseva õnnerattaga vaguni taha, ronisid üle paksude elektriikaablite ja sattusid kitsas vahekäigus teineteise vastu.

Amanda oli vandunud, et enam seda ei juhtu.

Kui poiss surus oma huuled ta suule, teadis Amanda, et sellised lubadused on murdmiseks.